

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blasiu.

Anul III.

Blasiu 27 Maiu 1893.

Numărul 21.

Libertate de religie.

Este în America de miedă noapte o republică, — toți o știu, — în care există libertate deplină de religie. Acolo legislațiunea porcede din principul acela, ca statul în afacerile cultelor să se amestece cât se poate puțin. Statul acolo privește cultele aproape din același punct de vedere, din care privește el și asociațiunile și reuniunile. În casuri de aceea, când află statul, că dogmele ori viața internă a cultelor sunt periculoase societății, porcede statul în contra acestora. În toate celelalte casuri le dă libertate deplină.

Sistemul acesta își are și el partea sa cea rea. Scopul, care-l are biserica creștină, între altele pretinde și urmărește moralitatea membrilor ei, era acesta nu poate să fie indiferentă statului. Și mai ales în zilele noastre, când cestiunea socială se îngroșe tot mai tare și îmbracă o formă din ce în ce tot mai amenințătoare, ar fi de lipsă, ca statul să lucreze cu biserica mână în mână. Dar abstragându de la rēul acesta altcum foarte esențial vedem, că în Statele unite din America de miedă noapte, unde la începutul vēcului nostru era o singură episcopie catolică, astăzi biserica catolică are preste o sută de episcopi și și-a întemeiat și și întemeiază neîncetat școle, până chiar și universități, și statul privește cu respect

la silințele biserice de a nobilita pe membrii ei.

Dacă am sta deci să alegem între un stat, a cărui legislațiune e indiferentă față cu ale religiunii, și între un stat, care voese să asuprască biserica ori să o degradeze la rolul de uneltă politică, noi mai bucușii ne-am hotărî pentru cel dintâiu.

Guvernanti patriei noastre s'au dat de mult a asemenea cu mândrie constituția patriei noastre cu a Angliei. Acum se vede, că nici idealul acesta nu le ajunge. Ministrul cultelor și instrucțiunii publice contele Csaky a subșternut acum un proiect nou de lege, deja alu treilea proiect de lege bisericesc-politic alu guvernului actual. El pōrtă în frunte frumoșă inscripție: *Proiect de lege despre liberul exercițiu alu religiunii* (Törvényjavaslat a vallás szabad gyakorlatáról).

Cetind inscripția asta ai cugeta, că suntem pe calea de a ne muta în America, ori că America vre să se mute la noi și să ne fericescă. Dar dacă cetesc proiectul, află îndată, că pericolul acesta nu e așa de mare. Indată §. 6 își răpesc toate iluziile. El sună astfel: „Regulele de drept referitoare la biserica catolică de rit latin și grecesc, evanghelic-reformată, augustină evanghelică, greco-orientală sērbescă și greco-orientală romānescă, precum și unitară și la credincioșii lor, precum și la israeliți, întră cât nu

se împotrivesc dispozițiunilor legii presente, se susțin neschimbate.”

Biserica noastră deci și după ce s'ar primi proiectul cel nou de lege, ar rămâne tot așa de „liberă” ca și până acum și nu va avea parte de libertatea americană. În motivarea proiectului ministrul și spune, pentru ce nu voese să ne surprindă cu libertatea asta. El dice adecă: „La acestea se mai adaugă relațiunile naționale, cari în patria noastră în multe locuri merg paralele cu confesiunea, sistemul nostru de instrucțiune publică, dreptul de inspecțiune, totu atâtea împrejurări, cari în patria noastră facu imposibilu sistemul american.”

Frumoșe cuvinte acestea, rostite de un ministru la adresa naționalităților! Ele, și mai ales cea romānescă, pōrtă vina, că Ungaria nu e așa de fericită ca Statele unite din America de miedă noapte!

Noi însă așa știm, că în Statele unite încă sunt mai multe naționalități, și că relațiunile naționale și acolo merg paralele cu confesiunea întocmai ca și în Ungaria. Și acolo cu toate acestea este posibilu sistemul libertății religioase depline. Acolo este el posibil, pentru că acolo nu e crimă a fi englez, irlandez, frances, italian, ci toți se bucură de aceleași binefaceri ale statului, toți sunt mulțamiți și sunt mândri, că sunt civi ai Statelor unite.

Feuilleton.

Două inele.

II.

George a sosit acasă. Era mai prevenitoriu ca ori când. Măgdalină, copila aceea frumoșă, blondă și voioșă era contrastul cel mai viu alu tinerului serios. Cu toate acestea, ori mai bine chiar pentru toate acestea era el de tot îndrăgitor de ea, și ea o știa asta prea bine și și făcea haz din aceea, că tiranisa nițel pe acela, care avea să-i fie în curând domn. Ziua cununiei era hotărâtă, și amindouă familiile se înțeleseseră, să o serbătorească cu splendoră cea mai mare, ce le era numai cu puțin. Măgdalină spera, că se va amusa, și precum dicea ea, voia să intre cu voe bună în statul căsătoriilor. Pe tatăl ei voea asta bună a ei în fericie. El vedea, cum pāsēruica pāsēsesse cu aripi ușore cuibul, și și aducea aminte, că douăzeci de ani s'a trudit, ca să pregătască ziua și ora asta, în care va rămâne singur și va încredința altuia singurul său copil.

Măgdalină era ca o dină în haina de

mirésă, și George avea dreptul de a fi mândru. Dōr ea nu era frumoșă numai la trup, ci avea și spiritul acela amabil, care știe să trecă cu ușurință preste miseriile mērunte ale vieții.

Ea nu privia nimica cu sticlă mărtoare, și asta o făcea foarte înțelepcesc, de ore ce în lumea asta nici un lucru nu-i place analiza, și cei ce primesc viața fără multă analizare, aceia sunt omeni cei mai fericiti.

În clipa, în care îi puseră inelul de cununie în deget, se cutremură, căci își aducea aminte de ceea ce i-au fost disu cumnatele Anei. Acesta era dară inelul de cununie, talismanul, carele cu timpul o va învăța toate cele ce are să facă. Viața de soție i-se părea ca învățată într'o negură desă. Ea sigur că voia, să facă numai ceea ce e bună, dar restul acela de fire copilăresc, care o făcea atât de amabilă, ascundea încă dinaintea ei partea serioasă a vieții și da frū liberu fantasiei ei. Tote parcă-i erau trandafirii, și surisul dulce și plin de încredere împrumutat, care se arăta neîncetat pe fețele tinerilor cununați, măr-turisă tuturor, că ei cred numai în fericire.

Dar ce felu de fericire va fi asta?

Începură a se amusa, și soțul împlinia cu prevenire și dorințele ei cele mai ascunse.

Mai întâiu făcură o călătorie frumoșă. Tineră femeie știa să o lungescă. Ai fi gândit, că ea voese să amâne cât se poate de mult ziua, în care ea cu neesperința sa să ea asupră și rolul, care se cuvine tuturor femeilor.

George nu era totdeauna cu voe bună. Une ori se arăta o creță pe fruntea lui. Atunci o cuprindea pe Măgdalină o furie, carea de altmintea nu avea nimica comunu cu furiile mitologice.

„Ce va să însemne asta?” întrebă ea. „Ce ai, dispunătorul meu? Nu află cumva de bine, să mi-o împărtășesc și mie?”

„Copilă dragă, nu și-se împlă nici odată, ca —”

„George scumpule, te rog, să nu mă mai numesci „copilă dragă”. Frasa asta îți împărtășesc ceva patriarcalu, ceea ce mie nici decum nu-mi place. Tu nu știi, că erau clipite, în cari mă cuprindea frică de cei treizeci de ani ai tăi.”

„Se poate?”

„Da. Îmi diceam: Domnulă asta află o prea mare plăcere în studiū, trebuie că e grozavu de cuminte. Eu asemănându-mă cu

Gvernul nostru de sigur încă putea să o vadă acésta, dacă nu ar fi orbitu de patimă. Dar așa se croescă legi nu bune pentru a produce multă-mirea naționalităților acelora, cari constituiesc patria noastră, ci bune pentru acelu popor, care deși micu la număr și veneticu în patria noastră, totuși a sciutu să ajungă până la atăta, câtu impune statului voința sa. Amintirea israeliților într'unu șir cu confesiunile recepte în §-ul citatu mai la delu ce e alta decâtu încercarea de a-i introduce între confesiunile recepte? Érá § 5 e de totu generalu și sună astfel: „A eși dintr'o confesiune și a intra în vre-o confesiune se concede fiesce cui pe lângă condițiunile statorite în legi.“ Acestu §-u încă are scopul veditu de a delătura zidul despărțitoriu dintre creștini și israeliți. Tote vedescă aci ca și în proiectul despre recepțiunea israeliților, care l'a prezentatu ministrul Csáky mai deunăđi, că după convingerea guvernăntilor nostri israeliți trebuie guguliți, că la din contră perit Saguntum. Rele țile a ajunsu patria noastră!

Mai are proiectul acesta de lege încă unu scopu, care demustră, câtu de adevărate au fostu cuvintele, cari le-a rostitu episcopul Vesprimului mai deunăđi în casa magnaților, că adecă proiectele de lege bisericesci-politice ale guvernului nostru se gătescă într'o oficină secretă.

Proiectul acesta se compune din trei capitule. În celu dintăiu (§ 1—6) se cuprindă *hotăriri generale* (Általános határozatok). Într'insele afară de § 5 și în parte și § 6 nu se cuprindă nimica nouă. Cu multu mai largu este capitulul alu doilea. Elu în 15 paragrafi statoresce relațiunea, ce trebuie să existe între stat și între confesiunile, cari s'ar puté forma de aci încolo. Proiectul le numesce *confesiuni legalmente recunoscute* (törvényesen elismert vallásfelekezetek). Întregu capitulul l'amă

asemăna bucuosă cu lupta lui Don Quixotte în contra morilor de vintu, de cumva nu i-amă vedé menirea tristă de a forma puntea la capitulul alu treilea, care pörtă inscripția: *Despre cei ce stau afară de confesiunile recepte și legalmente recunoscute* (A bevett és törvényesen elismert vallásfelekezeteken kívül állókról). Unu singuru paragrafu formeză capitulul acesta, dar paragraful acesta e chiaru de ajunsu pentru a sancționa prin lege ireligiositatea. Elu concede ori cui să-și părăsescă biserica și să nu se mai facă membrul altei biserici. Paragraful acesta imprimă proiectului întregu caracterul său: proiectul întregu statoresce restringeri de drepturi pentru confesiuni în favorul statului, și numai celor fără de nici o confesiune le dă libertate deplină. Proiectul acesta de lege ar puté să pörte deci mai cu dreptu inscripția: *Despre libertatea ireligiozității*.

Nu suferé îndoelă, că Ungaria va fi fericită, dacă proiectul acesta va ajunge să se facă lege. Dar fericirea ei nici atunci nu va fi încă deplină. Deplină va fi fericirea ei numai atunci, dacă *placetum regium* față cu biserica catolică, precum și *ius supremae inspectionis* față cu bisericile diferite din țară se voru cuprinde asemenea în legi. Conte Csáky promite și legile acestea și multe altele într'o resuflare. Fericită țară, care nu mai ai alte lipse!

Desvelirea monumentului honveților:

— Reproducemă următoarele din „Egyetértés“: „Sub cerul de primăvară suridătoriu și strălucitu, pe lângă participarea elementelor compunătoare a națiunii, cari s'au adunatu aci din apropiare și din depărtare, a unei adevărate legiuni de cetăți, comitate și corporațiuni de totu felul, au desvelitu ieri în ziua cea dintăiu de Rusaliu în cetatea Budei monumentul, care s'a gătitu într'unu pătrării de vécu pe sama eroilor apărători ai țerei căduți cându cu reocuparea cetății și cu o cale pe sama in-

vingerii gloriose câștigate asupra volniciei austriace, carea călcăse în picioare drepturile.

„A fostu o serbătoare imosantă, cu tôte că spre a-i întuneca strălucirea s'au făcutu tôte în cercurile acelea, căroro nici decum nu le încape în capu, că națiunea maghiară are dreptul de a se bucura de libertatea sa câștigată prin atăta vėrsare de sange și de lacrimi, și cu cercurile acestea au lucratu pe o mână și acelea cercuri, cari se vede că încă și astăzi își cercă tótă chemarea aci pe pământu în adorarea puterii.

„După atăta luptă a căduțu mai pe urmă vėlul de pe statua, carea este întâiul monumentu vrednicu alu luptei pentru libertate în capitală și într'insa gloriifică fapta de rășoiu cea mai mărėtă a honveđimii, luarea cetății Buda.

Serbarea nu a înălțat'o splendore oficioasă. Au rămasu departe guvernul, armata honveđimea. Insufletirea au restrins'o între stavile înguste. Precauțiune a fostu devisa comitetului esecutiv. Dar manifestarea schinteei dumneđesce, a insufletirii, a iubirii de patrie n'au pututu să o sugrume baricadele oficiose. Au strigatu în contra programul „Să trăescă“ lui Kossuth, au cântatu — afară de programul serbătorii cântarea lui Kossuth, și chiaru întâmplările acestea afară de program au dat serbării coloritu naționalu, patrioticu. Serbarea ar fi pututu să fie unu evenimentu cu adevăratu naționalu, care cu strălucirea ideală a luptei pentru libertate ar fi luminatu viața noastră publică; așa, precum au aranjatu serbarea, au luminatu publicul patrioticu alu Ungariei despre aceea, că omenii nu cuteză a scote la lumina sorelui tradițiunile cele mai gloriose ale națiunii. Așa s'a făcutu din statua honveđilor o serbare politică, a cărei învătatură nu le vomu uita.“

Din raportul serbării amintimă, că n'a fostu de față nici unu ministru, dar au fostu de față ca la 150 de deputați dietali în frunte cu președintele casei deputaților, reprezentanții multor cetăți și comitate și comitetul capitalei în frunte cu viceprimarul. Casele cetății erau impondibile. Esecțiune făceau palaturile mini-

elă suntu de totu mică și ignorantă. Și apoi elu este de trei decă de ani. Asta e o vristă aprópe venerandă. — Și acum după tôte ăstea mă mai numescă încă și „copilă dragă“.

George suridea privindu în fața ei, carea voia să se îmbrace în supărare și nu scia, cum să o facă acésta.

„Cum să-ți dică dară?“

„Cum vre!“

„Așa dar muferuță dragă, nu ți-se întâmplă une ori, ca în mijlocul bucuriei să te cuprindă unu felu de tristeță?“

„Nici prin minte nu-mi trece. Suntu de totu îndestulată. Dór te iubescă și sciú, că eși vrednicu de iubirea mea: tata era entusiasmătu, cându grăia despre tine. Eú vedú deci, cum imi suride viitoriul, și așa poți dar pricepe ușor, cum pre mine nu mă pôte cuprinde nici umbră de tristeță.“

Tinerul bărbatu era nespusu de fericitu vedendú, câtă voe bună și încredere are Măgdalină. Dar o amărăciune totuși nu o putea alunga din inima sa: ea se încuibase chiaru în adăncul inimei lui.

„Măgdalino,“ dișe elu, „cându veđi pe fruntea mea une ori unu noru, nu te neliniștescă. Tu n'ai mamă, ți-ai perdutu, pe cându erai copilă mică. Dar eú am o mamă, carea a trăitu numai pentru mine. De cându mi-am sfărșitú studiile academice, ea a ședutu todeuna la mine. — Ea se simte părăsită, și eú sciú prea bine, că ea

nu pôte să fie fericită, dacă nu-și vede fiiorul câtu se pôte de desu.“

„Cându vomu fi în capitală, te va puté cerceta, de câte ori va voi.“

„Nu, draga mea, mama e prea bătrână și suitul scăriloru ți e molestú. Apoi nici nu ar afla nici o plăcere în vizitele acelea.“

„Din cauza mea?“

„Nu te mira de asta. Ea scie, cu câtă energie te-ai împotrivitú, cându ai auditu, că ea doresce să șadă la noi. Tu te-ai folositu de dreptul tēu, și nimeni nu-ți va face nici o învinuire din cauza asta. Dar în urma împotrivirii tale, asta o vei pricepe și tu, mama nici odată nu va puté să nutrească intimitate față cu tine.“

„Prietine, tu poți să o cercetezi totu la două trei țile.“

„Firesce că o voiú face, dar asta nu va împedea pe mama, ca să fie tristă întru inima sa. De tânguitu nu se va tângui nici odată. Va fi resignată.“

Măgdalină asculta cu ochii plecați. Privirea ți cădu pe inelul de cununie. Dar inelul încă nu-i grăia mai multu de câtu l-a grăitu celu de mirésă. Ea alungă iute tôte gândurile neplăcute, începu să ridă și să ciripescă și alungă norul de pe fruntea lui George.

Mai pe urmă trebuira să se rentórcă acasă. Măgdalină ar fi călătoritu bucuosă chiaru și în jurul pământului, dar cu tôte

acestea se rentórsé voiósă în capitală, reafă pe tatălú său, pe prietinele sale și petrecerile de iernă și mărturisí, că viața e dulce, cându altul ți pörtă sarcina și ție ți lasă numai plăcerile ei.

Ea era încă întru atăta copilă, câtu nu-i vinia în minte, ca și ea din parte-și să studieze gustul și dorițele bărbatului său.

Într'o ți îi veni în minte dominiul.

„Așa e, George dragă, că tu încă și acum ai propusul de a vinde moșia?“

„Nu, draguță, trebuie să-ți mărturisescă, că la asta dela cununie încóce încă nici nu m'am gânditú. N'ai dori, să petreci acolo vara vre-o două trei luni?“

„Vre-o două trei luni? Pagubă de timpul perdutu! Cunoscú esistența aceea. E fără de colóre ca apa. Dilnicu ți aduce totu aceleași ocupațiuni. Tai roșele veșteđite, pentru ca să remprospetezi forțele tu-fariului, umbli dilnicu prin parcú împrejurú, inspiciezi grădina de legumi, curtea órėlor și te interesezi de elocitulú cureloru. Pentru a introduce o variațiune dispuí în fiesce care anu, să se facă câte unu stratú nou de flori și să se planteze câțiva arborei. De idila asta se ține și pescuitul. Aranjezi unu lacu de pesci, și forte adese ori se întâmplă, cum am vedutu în Trois-Ponts, de bărbatulú pornesce să-și cerce norocul la țermurulú lacului. Tăcutu și nemișcatu șede elu acolo ținendú în mână unghița, nu cu-

striloru. Pe „Disztér“, unde au aşezată statua, toate casele erau împodobite cu flămure ungureşti şi toate fereştile cu tapete scumpe, numai palaşulă Batthyány-Strattmann, închiriată de arhiducele Eugen, era lipsită de totă podoba serbătorască.

Acestea le reproducem şi înregistrăm ca nise semnne foarte vechi ale păcii şi buneii înţelegeri, ce există între Corónă şi între naţiunea maghiară.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Proiectul de lege despre salarisarea învăţătorilor votat de camera deputaţilor a ajuns în 19 a. l. c. pe tapet şi în casa maguaţilor. Conte Zichy Ferdinand considerându momentuositatea proiectului a propus, să se amâne desbaterea asupra lui pe altă dată, când voru pute fi de faţă în număr mai mare şi reprezentanţii confesiunilor şi în special episcopii catolici, pe cari îi interesază de-aprope acest proiect. Propunerea lui a fost susţinută numai de episcopul Schuster, mitropolitul gr. or. Miron Romanul, episcopii gr. or. Meşan şi Popea şi de br. Vécsey. Vechend Zichy, că a cădută cu propunerea sa, a cerut, să se constate, că ore sunt membrii casei de faţă în număr suficient spre a aduce concluse valide. Numărându-se, prezenţi au fost numai 37, deci lipsind numărul prescris de regulament a trebuit să se amâne desbaterea.

Motivul, pentru care contele Zichy combate proiectul, este, că el pune şcolile profesionale cu totul la discreţiunea guvernului. Cu deosebire inspiră îngrijiri § 9, după care ministrul pte închide o şcolă şi fără a permite trei admoniţiuni, § 12, în virtutea căruia ministrul uşor pte prefaca ori ce şcolă profesională în şcolă de stat, § 13, care dă prea mare ingerinţă comitetului comitatensu în afacerile şcolilor populare, şi mai ales § 15, în virtutea căruia ministrul pte pune sub cercetare şi

amova pe acelu învăţătorii profesionali, care ar propune vre-unu articol de credinţă, ce — considerându diferenţele dintre biserică şi stat — nu ar fi pe placul guvernului. Ministrul uşor pte dice în atari casuri, că interesele statului pretind prefacerea şcolii profesionale în şcolă de stat.

În şedinţa din 17 a. c. a camerei deputaţilor ministrul de culte a prezentat proiectul de lege despre liberul exerciţiu al religiunii. Proiectul stă din 24 §§ şi este împărţit în trei capitule. În virtutea acestui proiect în Ungaria se pte exercia liberu ori ce religione, a cărei principii nu se opun legilor statului ori moralităţii publice. Între religiunile recepte pe lângă cele de până acum se numără şi religiunea jidovăscă.

Roma.

Sânţia Sa Leon XIII în săptămâna trecută a primit în audienţă pe peregrinii poloni din archidieceza Gnesen-Posen conduşi de episcopul Dr. Stablewski. Răspundend la alocuţiunea archiepiscopului Stablewski Sânţia Sa a lăudat pe Polonii din Prusia, cari pe lângă lângă toate asupririle şi persecuţiunile suferite au rămasu statornici în credinţă.

În 16 au fost primiţi în audienţă peregrinii din Triest în număr de preste 200 de persoane.

Peregrinii unguri în număr de aproape 200 încă au sosit în Roma. Cardinalul Vaszary a cercetat pe secretariul de stat al Scaunului Apostolic, cardinalul Rampolla, cu care a conferit mai îndelungat asupra cestiunilor bisericescopolitice din Ungaria.

Francia.

Liberalii francesi devin totu mai intoleranţi, cându este vorba de biserică şi de ministrii ei, amestecându-se până şi în lucrurile de conştiinţă. Anume cu ocaziunea alegerilor comunale din Pluguffan prefectura a nimicit alegerea mai mul-

torii catolici sub cuvintu, că alegătorii ar fi fost influenţaţi prin parochiul localu, care abusand (?) de puterea sa în scaunul mărturisirii a denegat soluţiunea acelor alegători, cari au declarat, că voru vota pentru candidaţii ultra-radicali. Cei aleşi au apelat contra sentinţei prefectului la consiliul de stat arătand, că parochiul a lucrat foarte corect denegand soluţiunea celor ce au promis, că voru vota pentru inimiile declaraţi ai bisericii. Dară consiliul de stat a susţinut sentinţa prefectului, cualificand purtarea parochiului de influenţare nejustificabilă.

Precand guvernul cu sateliţii săi lucră contra bisericii şi a religiunii, pe atunci simţemintele religioase totu mai multu se manifestă la adeveraţii catolici prin opere de caritate. Societatea S. Vincenţiu în decursu de 10 ani a împărţit între săraci la 48 milioane frs. Congregaţiunea numită a „micilor fraţi“ a colectat 130 de milioane. Pentru misiuni pe fiesce care anu se trimit din Francia deci de milioane frs. Unde e mare credinţa, acolo este mare şi spiritul de jertfă. O, de s'ar desţepta şi la noi atare spirit în interesul bisericelor şi al şcolilor noastre!

Revistă politică.

Afaceri interne.

Camera deputaţilor nu va mai ţine şedinţe până la toamnă. În timpul lunilor vacanţe parlamentare se pot informa domni deputaţi, că poporul nu are lipsă de reformele dlui ministru Csáky şi se chiar disgustă de ele.

Cabinetul Wekerle atât de popular înainte de acesta cu câteva luni, începe a-şi perde din nimbul popularităţii. După ce din cauza politice sale bisericesc l'au părăsit mai mulţi deputaţi, în timpul din urmă nici comiţii supremi mai de frunte nu voru să mai rămână în serviciul guvernului actualu. Opoziţia parlamentară, care la început

téză nici să răsufe, şi privesce la pescii veseli, cari se jocă în apă fără de nici o grije. Povestea se gata cu o friptură de pesce. — Dar de ce suridi, George? Răspunde mulerţei tale.

Dar George nu răspunde, ci privesce în faţa Măgdălinei cu o privire, care e mai elocuentă decât vorba.

„George dragă,“ dise ea, „fie-ţi place pescuitul.“

„Da,“ dise el, „şi plăcerea lui o aş preferi bucuros noptilor petrecute în saloanele capitalei.“

„Dar ce plăcere poţi afla în aceea, ca singur singurelu să pescuesci la marginea unui lac?“

„Lacul acela e cea ce-mi face plăcerea cea mai deosebită în dominiul, care mi-l'a cedat mama, cu toate că dominiul acesta îi este foarte scump. Elu e de multă proprietatea familiei noastre, şi amintirile cele mai dragi ale mamei sunt legate de el. Acolo a murit sermanul meu tată, şi ea află aşa dicend în fiesce care cărare a dominiului urmele lui.“

„Aşa dară nu-lu vei vinde? Şi noi vom ţine mai departe unu dominiu, care precum tu însu-ţi ai spus'o, nu aduce nici unu venit? Note de ale băncilor s'ar pute prefaca în comoditate, în călătorii, în plăceri de tot felul.“

„Suma, ce o reprezintă dominiul, s'ar

pute prefaca şi în tăcere şi linişte, dacă aşa ai voi.“

„Multămescu. Îmi place virtejul societăţii, şi cându sunt obosită, mă aşez bucuros într'unu scaun comod.“

„Suma aceea s'ar pute prefaca şi în aer curat şi sănătosu, în care omul s'ar pute recrea după noptile cele multe petrecute în saloanele capitalei.“

„Cându te amusezi, noptile priveghiate nu-ţi sdruncină sănătatea. De altmintea aerul vechiului dominiu nici pe departe nu se pte asemena cu aerul de mare, care-lu poţi respira fără de a te fagropa într'o pustie.“

„Nici băile moderne de mare nu eschidă oboselele şi noptile priveghiate. Adevărată comoditate află omul numai la ţară şi acasă.“

„Grăesci ca unu bătrân. Dar nu e mirare, căci eşti deja în alu trei deci şi unulea. Scii tu, că asta e deja o vristă venerandă? Eu pismuescu femeile acelea, cari s'au măritat după bărbaţi tineri. Aceştia n'au lipsă de linişte, cărti, ştiinţă şi pesci. Aşa dar, George dragă, vinde-vei dominiul ori ba?“

„Vom vedé.“

„Vom vedé? — În chipul acesta răspunde omul copiilor mici atunci, cându nu are nici o poftă de a le implini dorinţa. Tu de locu nu eşti amabilu, George. Odi-ni-ora te decheraşi, că eşti gata a implini toate cele ce dorescu eu.“

Măgdălină nu putu să nu ridă de acestu „odini-ora“, dela care abia trecuse o jumătate de anu. Vorbiră despre alte lucruri, şi vesela priveghitoare îşi continuă totu cu voe bună cântarea. Îi plăcea să-si însuşească rola copilei resfăţate, dar nu scia, ce în-samnă a-şi perde voea bună.

Ană, veduva aceea cuminte, carea cer-case a înfuri asupra spiritului Măgdălinei mai mult prin exemple decât prin vorbe, a rămas prietina credincioasă a tinerei părechii. Ea vinia a dese ori afară de îndatinatele ore de vizită, şi Măgdălină îi împărtaşia mi de lucruri, a căror împărtaşire se impune ea însă-şi femeilor ca o necesitate. Fantasia ei se asemena apei spumegătoare, care-şi iese din alvie şi are lipsă de scurgere. Inima Anei era locul acela sigur, în care se scurgea, şi George observa cu bucurie tăcută, ce înfuri bună deprindea serioasă şi matura veduvă asupra spiritului sbardalnicu al tinerei sale soţii.

Conversarea celor două prietene se învrtia în juru de tot felul de lucruri. Măgdălină arăta verişorei sale toaetele celea noue şi darurile, cari le primia dela soţul său, dar petrecea în conversare de multe ori la necasurile sale cele mici, între cari cel mai de frunte era posomoréla, ce-lu cuprindea pe George adevăratu că numai în trecet, dar în schimb foarte adese ori. Ea

și-a pus mari speranțe în liberalismul dlui Wekerle, acum vedându, că el nu se lasă a fi mănătu întru toate de curentul soviniștic, îl atacă cu vehemență.

Scisiunea în partidul independent e faptu îndeplinitu. Eötvös cu amicii săi, vre-o 20 la număr, au formatu unu clubu nou, a căru președinte este fal-mosulu întrerupătoru contele Károlyi Gábor.

Așa dară partida independentă și a celor dela 1848 stă din trei fracțiuni: din partida mamă, în frunte cu Justh Gyula, din fracțiunea lui Ugron, care lea parte și în delegațiunil, și din aderentiil lui Eötvös, cari ajută guvernulu actualu în cestiunile politice bisericesci.

Austria.

În ședința din 16 a. c. a dietei provinciale boeme s'a provocatu din partea Cehilor tineri unu scandalu, care abia are păreche în analele parlamentare. Tractându-se de înființarea unei judecătoriai cercuale la Trautenau în unu ținutu germănu, Cehii tineri și-au propusu să zădărnicescă planulu acesta. Anume au cercat să lipsescă dela ședință, ca astfel fiindu de față prea puțin ablegăți, dieta să nu fie capace de a aduce hotăriri; vedându însă, că deputații germăni și Cehii bătrâni s'au prezentatu în număr mare, cătu să potă aduce hotăriri și fără deputații Cehilor tineri, aceștia au mersu în dietă, și venindu la ordinea zilei proiectulu referitoru la judecătoria din Trautenau, au pretinsu, ca acestu proiectu, care tinde la dismembrarea țerei, să se delature. Mareșalulu țerei neascultându de pretensiunea Cehilor tineri a dispusu cetirea proiectulu. Atunci Cehii tineri făcându unu sgomotu sëlbaticu au încunjuratu pe referente, au luat dela elu mai multe acte sfășiându-le, asemenea au ruptu și călcatu în picioare protocoale stenografice. Vedându acestu terorismu sëlbaticu deputații germăni, Cehii bă-

ar fi doritu să împrăștie norulu de pe fruntea lui, dar nu cuteza să-i cerce temelul.

Une ori se muta Ană cu Măgdălină în spiritu la Meaux și Trois-Ponts, și se întimpla câte odată, de Măgdălină suspina la amintirea Henrietei și Iuliei. Câte odată se ivia în ochii ei chiaru și câte o lacrimă. Dar lute alunga ea gândulu, care se apropia amenințătoru de fericirea ei ori mai bine diș de egoismulu ei.

Într'o zi îi scăpară nisce cuvinte rupte, cari admiteau conclusia la începutul luptei în contra eului, care toate le pretindea pe sama sa. Ană pricepea, ce se sevârșia în inima egoistă, dar bună a Măgdălinei.

„Ce te-a ajunsu? Dór n'a începutu cumva inelulu de cununie să-ți grădescă?”

„De totulu totu încetișoru,” dișe Măgdălină. „Dar ceea ce dice elu, nu are asemănare cu cele ce-mi șoptia celu de mirésă. Nu te teme, Ană dragă, eu nu-mi voi astupa urechile. Dór tu mi-ai dișu, că glasulu lui e glasulu adevêrulu.”

La câteva luni după acestea priveghia Măgdălină la légănul celu întâiu născutu alu său. Ea crescuse cu apăta, cu cătu sunt mai subline mamele decâtu alte femei. Ea s'a făcutu mai bună: a părăsitu eulu său și gândia numai la micuțulu său George. Ziua nóptea asculta la vorbele inelulu de cununie, care grăia din ce în ce totu mai puternicu și mai convingătoru.

(Va urmă.)

trâni și marii proprietari, au părăsitu sala desbaterilor. În 17. a. c. dieta a fostu disolvată.

Scandalulu din Landtag s'a renoitu sara pe stradă. O cétă de tineri cehi au spartu ferestrele la clubulu nobilimii și la mareșalulu țerei. Locțiitorulu Boemiei contele Thun și-a datu dimisiunea.

Se vede, că planulu contelui Taaffe de a împăca pe Germăni și Cehii din Boemia nu se va realiza în curêndu.

Italia.

Camera italiană după ce a votatu budgetulu ministerulu de externe, a trecut la desbaterea budgetulu cerutu de ministrulu de justiție, care însă a fost respinsu cu 138 voturi contra la 133. În urma acestei respingeri întregu cabinetulu Giolitti și-a datu dimisiunea. Se susține, că respingerea budgetulu nu ar învolve în sine o desaprobară a întregulu cabinetu, ci ea a fostu îndreptată numai contra ministrulu de justiție Bonacci, care este antipaticu liberalilor din cauză, că nu ar pași cu destulă rezoluție contra bisericeii. Probabilu, că totu Giolitti va fi însărcinat cu compunerea noului cabinetu, în care voru intra toți ministrii de mai înainte cu excepțiunea lui Bonacci, care va fi înlocuitu prin Grimaldi.

Rusia.

Din S. Petersburg se anunță, că starea sanitară a bătrănilui cancelar Giers érași insufă îngrijiri seriose. Ca succesoru lui Giers în importantulu oficiu de cancelar alu imperiulu se crede că va fi chematu principele Lobanov-Rostowski, actualulu ambasadoru rusesc la Viena. Principele Lobanov, care din propria esperință cunoște intențiunile pacifice ale diplomației austro-ungare, ajungendu în fruntea afacerilor externe a țerei sale, siguru se va sili să țină relațiuni amicale cu monarhia noastră.

Corespondințe.

(Părăstasă pentru Barițiu.)

București, 9/5 v.

Academia română îmbrăcându doliu pentru mórtea presidentulu său Barițiu, s'a simțitu îndatorată a ține pentru sufletulu reposatulu unu părăstasă. Acesta se și ținu cu solemnitate în biserica Sf. George în 8/5. Au participatu toți membrii academiiei aflători în capitală. Din Transilvania éra de față Zaharie Boiu și Pușcariu în numele „Asociațiunii”, precum și câțiva dela Brașovu.

După terminarea serviciulu divin ținu du Boiu în numele „Asociațiunii” unu micu dar binesimțitu discursu ocasionalu. După elu lea cuvintulu simpaticulu profesorulu dela Iași Nic. Ionescu, care adâncu mișcatu într'o dulce și armoniosă limbă aduce în numele academiiei cununil de laudă lui Barițiu, a căru mórte a îmbrăcatu în doliu pe toți Romăni de pretotindenea. În Barițiu s'a stinsu una din cele mai mărețe, mai simpatice, mai morale persoane, cari au luptatu în timpul aloră două generațiuni pentru redșteptarea și luminarea poporulu român. Îlu prezintă diariștilor romăni ca pe unu modelu, care în timpurile celea mai grele pentru Romăni a tractatu cestiunile cele mai deli-

cate și mai grele cu multă cumpătare, dragoste și adevêru. Barițiu nu e mai puțin alu Ardelenilor ca și alu Romăniei libere. Bucureștii împreună cu toți Romăni și în frunte cu academia îi dătorescu lui Barițiu o statuă, care să stea alături cu a lui Lazaru și Eliade — —.

Spre închiare amintesc du Ionescu, că îndeplinindu-și datoria de pietate la mormintulu colegulu său, s'a abătutu pe la Blăși, de care națiunea română își légă atât de multe și frumoșe suveniril. Aci între altele a vizitat și mormintulu lui Cipariu. Cu măhnire amintesc, că mormintulu lui Cipariu nu are decâtu o cruce de lemn. Acestă tristă priveliște l-a storsu jurămintulu, că nu va înceta să spună acesta Romănilor, și mai alesu Maieștății Sale Regelu ca președinte onorar alu academiiei, până ce nu i-se va ridica părintelu limbisticeii române unu mausoleu. Cipariu nu e alu Blășulu numai, ci și alu Romăniei întregi. Speréza tare, că-și voru împlini cei competenți și acestă datorie națională, spre onórea Academiiei, a cărei membru însemnatu a fostu Cipariu.

N. B.

Apelü cătră totă inima romănescă!

Parochia română gr. cat. a Marinulu este una dintre cele mai misere pe teritoriulu Silvaniei, nu numai pentru că este forțe mică, numărându abia 80 de fumuri, ci și solulu pământulu ei încă e celu mai sterilu, deci puținul poporeni trăsescu — amar — din câștigulu adunatu prin orașele îndepărtate și mai alesu în comitatulu Bihoru, unde petrecu din primăvară până érna, ca să se potă susține pe sine și celalalti membri din familie necapaci de lucru. Cătră acestă calamitate se mai adauge și aceea, că sermanulu poporulu român din acestă comună este necesitatu singuru a forma parochie cu preotu localu și docente, neputendu-se afilia altei comune, din cauza depărtării mari de alte sate romănesci, ca astfel să-și potă ține nu numai preotu, ci și docente comunu cu o școlă vecină română, fiindu încunjuratu de sate unguresci calvine de toate părțile.

Cele susdescrise încă nu multu ar importa, cându biserica și școlă ar avé cătuși de puținu isvoru de venitü, ori fondü, din care să se potă susține ori barêm vegeta. — Însă să amintim întru acestu apelü confidentu numai starea deplorabilă a școlii noastre confesionale.

De școlă și cartirü docentălu se folosesc propriaminte o casă mică și scundă, nereparaveră din lemnü, în care abia încap 20 elevi stândü, ér cu instruirea internă, legiloru corêspundătoare, nu se pote provedé nici din cauza îngustimii; — pentru cartirü alu învățătorulu s'a străformatu tinda acelei case, care n'ar puté servi de locuință pentru unu individü cu chemarea de a se perfecționa pe cariera grea învățătorescă, ci a se tortura mai réu ca în carcerü cu familia-i împreună. — Cu preotu nou am aflatu aci unu cantorü bătrănu, care în timpurile mai dinainte a suplinitu și dascălia, dar de presente ne mai putendu corêspunde legiloru s'a retrasu în pensiune încă în anulü 1890, curentându-se apoi stațiunea cantorü-docentălu vacantă de aci; dar convingendu-se aspiranții despre starea lucrurilor dela școlă noastră, nimeni n'a concuratu, încätü a rămasu comuna fără dascăli până ästimpü, cându după multă insistare ocupă stațiunea unu preparandü absolutu de bună speranță, care însă abia așreptă să i-se deschidă terenü să o potă părăsi, neputendu-se mortifica cu muerea-și împreună în supranumitului cuibü nelocniverü, periculosu pentru sănătate atâtü cartirulu, câtü și așa dișă școlă, — vedându tot-odată și aceea, că colegii dînsulu din tractulu Crasnei au cartirü și sale de învățămintü modele.

Spre documentarea adevărului acestor spuse fie destulă clausula verificătoare a Măritului oficiu Vicarialu alu Silvaniei, totodată și ca foru protopopescu alu tractului Crasnei, căruia aparține parochia.

Este o dicală românească, că „o mână spală pe cealaltă”, și că „sângele nu se face apă”. Îmi leau permisiune a mă adresa cu confidență fraternală către toți frații de sânge, rugându-i cu Scriptura „Placă sêracului urechea ta”, ca să sucurgă cu obolul din decădița, în care suntemu apesați din vitregimea jurstărilor deplorabile și demne de totă compasiunea; ba scutindu-ne de pericolul înfrunțării guvernului de a ni-se impune unu dascălu de statū ambulantu, eventualu stabilu, din cutare comună magiară vecină, fiindu la tôte acelea școle de statū mai multu docenți.

Din cele enumerate pôte să fie destulū informatu P. O. publicu românū despre necesitatea urgentă a ajutorării școlei noastre românești și nu ne rămâne alta decâtu repetitū să esorămū cu totă ardorea cordială grabniculū spriginū, manifestându și prin acesta, că întru promovarea binelui comunu și prosperarea educațiunii naționale totdeuna scimū și voimū a fi solidari. Êr P. T. DD. colectanți suntū rugați a străpune ofertele marinimose senatului scolasticu din Marinū, — cuitându-se acelea acuși pe calea diaristică cu cea mai profundă mulțamită, și la timpul sêu se va publica și rațiociniulū despre întrebunțarea acelorū contribuiri generose.

Recomandându-ne intențiunilorū binevoitoare și simțemintelorū nobile naționale ale P. O. publicu românū, închidemū cu axioma „Bis dat, qui cito dat!”

Marinū (Máron, p. Kraszna, com. Szilagy) 9 Aprilū 1893 st. n.

Laurențiū Sîma, Demetriū Orosū,
preotū gr.-cat. rom. localū. doc. conf. rom.

Șandorū Flore,
curat. bis.-scol.

Acestū apelū se recomandă binevoitōrei apretării și căldurōsei îmbrățigării a on. publicū românū, căruia îi face la inimă causa culturēi noastre poporale.

L. S. Alimpiū Barboleviciū,
vicariū for. gr. c. eppē alu Silvaniei.

Rugare.

Toți acei P. T. Domni, cari au primitū cōle de prenumerațiune la opulū Pregătire la mōrte, suntū rugați respectuosū, ca să ni-le reînapoizeze câtū se pōte mai curēndū, fie cu ori ce rezultatū.

Pentru Societatea „Inocențiū M. Clain”
Ștefanū Roșianū, Ioanū Hulea,
preș. soc. secret. soc.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărulū 16 alū „Unirii” din 1891:

Au solvitū pre anulū 1892. În Archidieceșă, Protop. Ludoșului: Parochia M. Lechința 4 fl., Parochia Dateșu 2 fl. 60 cr.

Până acum a încursū de totū suma de 1,482 fl. 08 cr.

Noutăți.

Din Archidieceșă. M. On. Valeriū Popū, până acum administratorū parochialū în Șardulū ungurescū, a fostū dispusū în aceea-și calitate la Clușū-Măndăsturu.

Din diecesă Lugojului. P. Ven. Consistoriū episcopescū prin circulariulū din 11 Maiū a. c. publică în versiune română ordinațiunea ministrului r. u. de culte și instrucțiune către inspectoratele scol. în causa taxelorū de 15 cr. solvînde la fondulū de pensiiune regnicolarū alū docențilorū. În sensulū ordinațiunii numita taxă nu se plătesce la fondulū de pensiiune regnicolarū, dacă învătătorilū nu este membru alū aceluī fondū, stă însă în voea susținătorilorū școlei să o scōță și întrebunțeze în folosulū respectivei școle.

Întru mărirea lui Dumneșeu. Diū Danielū Török și soția sa dna Catarina n. Stanislau din Zlatna, au procuratū pe sama miserei noastre biserice din Petrușeni, protopopiatulū Zlatnei, o tōcă de oțelū, care a costatū preste 10 fl. Totū pe sama bisericei s'a colectatū prin parochiulū Ioanū Barna 20 fl., contribuindū: Teodorū Ulea, Paraschiva Munteanū, Pamfilū Cărbunariū, Petru Cibea, Georgiū Pușcașū și Frosina Goșu câte 1 fl., 6ră alți poporenī câte 20—50 cr. Pentru suma colectată s'a reparatū unū felonū și s'a cumpăratū unū stihariū, cari le-au făcutū gratis Paraschiva Munteanū și Ileana Receanū. Primescă toți acești binefăcători cea mai ferbinte mulțamită.

Generalulū cav. de Trapșa la cererea proprie a fostū străpusū în pensiiune, conferindu-i-se de către M. S. Monarchiulū titlulū de locotenentū mareșalū și crucea de cavalerū alū ordului Leopoldinū liberă de taxă.

Cunună pe mormintulū lui Hentzi. În ziua, în care s'a întimplatū în Buda desvōlirea statueli honveșilorū, deputatulū Asboth János a depusū o cunună pe mormintulū generalului Hentzi, care a cădutū în 1849 apărându cetatea Buda contra insurgenților. Fapta lui Asboth, care a depusū altcum o cunună și pe statua honveșilorū, a produsū mare indignare în ceta aderenților lui Kossuth.

Aniversarea zilei de 10/22 Maiū și în anulū acesta s'a serbatū în capitala României cu o solemnitate forte splendidă. Auctoritățile publice la dorința espresă a M. S. regelui Carolū banii destinați pentru aranjarea serbării l-au împărțitū între cei ce au suferitū prin esundare. „Te Deum” s'a celebratū și în catedrala catolică din Bucuresci. După „Te Deum” regele a inspecționiatū trupele fiindū de față și mai multū ofiteri străini. Dela țară încă au alergatū mulți la festivitățile aranjate în capitală.

Regele Sêrbiei și mamă-sa s'au întilnitū la Kladova. Întilnirea a fostū câtū se pōte de mișcătoare și a produsū o impresiune îm-bucurătoare în tōtă țara. Regele și mamă-sa au primitū miū de telegrame și epistole felicitătoare. Chiarū doi ani au trecutū, de cândū regina Natalia prin o hotărîre a scupcinei a fostū silită să-și părăsescă pe fiulū sêu și țara. În 22 a. c. regele s'a reîntorsū în Belgadū, 6ră regina a trecutū Dunărea în România.

Petrecoeri de vară. Maiatulū studenților din Blășiū, aranjatū în 20 a. c. în Berculū mitropolitanū a decursū forte vialū. Fiindū timpulū favorabilū au luatū parte la petrecere mulți oșpeți nu numai din Blășiū și jurū, ci și din depărtări mai mari. — Tinerimea studiōsă dela Gimnasiulū din Năsăudū va aranja o petrecere de vară în 3 Iuniū.

Rosa de aurū a binecuvintat' o Sfinția Sa Leonū XIII la liturgia celebrată în 21 a. c. și o va trimite reginei Belgiei.

Casa magnaților va ține ședința Lunī în 29 a. c., cândū de noū va fi pusū la ordinea zilei proiectulū de lege despre salarisarea învățătorilorū poporali.

Cu studiarea dreptului matrimonialū alū bisericei gr. or. a însărcinatū miuistrulū r. u. de justiție pe judele dela tabla reg. din Seghedinū, Grecsák Károly.

Trichinosis. Acestū morbu periculosū a grasatū în primăvara acesta în Boemia. Simptōmele lui suntū: lănceziere, lipsă de apetitū, insomniū, sete mare, ferbințeli, afonie și umflarea extremităților și a feței. Causa morbului este consumarea de carne de porcū nefriptă de ajunsū. Auctoritățile politice au atrasū atențiunea poporului, că carnea de porcū, atātū cea prōspetă, câtū și cea afumată să o fêrbă ori frigă bine înainte de ce o ar mânca.

Concesiune pentru vinderea de beuturi spirituose. Ministrulū de finanțe voindū a delătura neregularitățile, ce se comitū în darea concesiunii pentru vinderea de beuturi spirituose, a datū o ordinațiune, prin care dispune organelorū finanțiare, să îngrijescă con-

sciințiosă, ca dreptulū de a vinde beuturi să-lū dobândescă persōne câtū se pōte mai oneste, despre cari se pōte presupune, că nu fușală poporulū și vorū subministra beuturi sănētose. Pre lângă acesta, dacă permitū împrejūrările locale, încātū este cu putință, să se dea concesiunea de a vinde spirituose persōnelorū, cari au și ospetării ori daū viptū. Nicī de cum nu se pōte concede, ca trecēndu-se cu vederea ospetării onești, să dobândescă concesiunea de a vinde spirituose ōmeni de aceia, cari până aci au avutū altă ocupațiune, ori cari se ocupă numai de crișmăritulū de vinarsū. În urmă ministrulū pretinde, ca indivișilorū, cari nu suntū cetățeni ungari, numai atunci să li-se concēdă crișmăritulū, cândū în cutare locū cetățeni unguri nu voescū a se ocupa cu crișmăritulū.

Percepțiunile și eroğațiunile statului pe întaiulū cuartalū 1893 față cu cele de pe acela-și cuartalū 1892 presentă următorilū raportū: În 1892 percepțiuni 93.476.279 fl., eroğațiuni 118.015.405 fl., deficitū 23.539.125 fl. În 1893 percepțiuni 100.130.035 fl., eroğațiuni 130.958.230 fl., deficitū 30.828.195 fl. Decī în anulū acesta față de celū precedentū în cuartalulū întaiū au crescutū percepțiunile cu 6.553.756 fl., eroğațiunile cu 13.945.825 fl., 6ră deficitulū cu 7.289.669 fl. Decī pe lângă tōtă capacitatea finanțială a diū Wekerle Ungaria stă rēu în privința finanțială.

Generalulū Em. Florescu, unulū din vechii luptători ai eliberării și înălțării României, a repositatū la Paris în nōptea de 20 spre 21 a. c. în etate de 75 ani. Generalulū Florescu nu a fostū numai unū militarū escellentū, ci tot-odată și unū bărbatū de statū abilū. Elū în mai multe rînduri a fostū ministru de răboiū, la 1890 a fostū ministru-președinte. 6ră după dimisionarea dela ministeriū a fostū alesū președinte alū senatului românū.

Antonū cav. de Schmerling, fostū ministru și președinte la înalta curte de căsațiune din Viena a repositatū în 22 a. c. la Viena în etate de 87 ani. Elū atātū ca ministru câtū și după aceea a lucratu cu rară perseveranță, ca prin politica de centralizare să asecure elementulū germănu supremația în întrēgă monarchia, ceea ce nu i-a succēsū.

† Ludovica Coste n. Popū, soția preotului nostru din Tihău Alesiu H. Coste, după unū morbu scurtū și-a datū nobilulū sufletū în mănile Creatoriului în 19 a. c. în alū 32-lea anū alū etății după o viață conjugală de 12 ani. O jelescū soțulū ei cu patru minorenī și numeroși consăngenī: Dumneșeu să o așede în locașurile dreptilorū!

† Laura Schorca, soția parochiului Silviū Schorca din Sângeorgiulū-romănu (diecesă Gherlei), după o bōlă îndelungată și-a datū blândulū sufletū în mănile Creatoriului la 15 Maiū a. c. în etate de 36 ani, în alū 17-lea anū alū căsătoriei, lăsândū după sine 7 prunci orfanī.
În veci amințirea ei!

† Ioanū Popū, studentū în a VII-a clasă gimnasială în Blășiū, uniculū fiū alū preotului gr. cat. din Năol, în urma unei grave pleuropneumonii a repositatū în 24 a. c. în alū 19-lea anū alū etății. Oficiulū funebraļū l'a celebratū în 26 a. c. directorulū gimnasialū cu asistența corpului profesoralū fiindū de față tinerimea dela tōte institutetele de învățamintū gr. cat. din Blășiū, pre cum și unū publicū numerosū.

Casū de mōrte. Ștefanū Grațianū, parochū în Ostrovulū-mare și micū, a repositatū la 25 Aprilū în alū 58-lea anū alū etății și alū 28-lea alū căsătoriei. În veci amințirea lui!

Pentru procurarea de recușite, stēguri flamure, policandre, albituri, obiecte pil, icōne și cărți bisericesci recomandămū institutulū de artă a lui Sũts și comp. din Buda-pesta, cari la dorința trimitū gratis catalogul-prețurilorū.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

III.

Domnul N. Densușan și S. Scaun Apostolic al Romei.

(Continuare).

3. Mai departe dl. Densușan se supără foarte tare pe tesa cu privire la potestatea bisericească a Papei din sinodul provincial al Mitropolitului Vancea ținut la 1872, carea dăce, că „Pontificale Romană după dreptul divin este judecătoria supremă al credincioșilor, și în toate cauzele supuse judecării bisericești se poate face recurs la dînsul”. Acum am pute, și cu totu dreptul, să-i facem dlui Densușan imputare, că citîndu cuvintele acestea nu a spus, că sinodul provincial în notă spune apriat, că principiul acesta l'au mărturisit și orientali în sinodul II dela Lyon, în care au fost și ei de față. Însă de o spunea acesta, atunci nu-i succedea să infrice pe cetitori cu aceea, că și tesa acesta este un ne-necunoscut orientaliilor. Noi nu-i facem imputări, ci lăsăm să i-le facă publicul cetitorii. Ce-i imputăm, este, că n'a voit să spună cetitorilor nici aceea, că Pontificalele romană după același sinod dela 1872 în Mitropolia noastră de Alba-Iulia în ce mod își deprinde judicatura sa supremă asupra credincioșilor, care judicatură e un principiu de drept al „sfintei catolice biserici a Romei”, a cărei „mădulai” suntem dela 1698. Căci în același sinod la pag. 181 este determinat modul acesta în chipul următoriu: „Dela forurile episcopesci (de Orade, Lugos și Gherla) se apelază la forul Mitropolitian (din Blăși), era dela acesta de-a dreptul la S. Scaun Apostolic, carele amensurat principiiilor edise în conciliul dela Sardica can. 5 (conciliu orientali cuprins și în Pravila și în Pidalion) constituie în provincia gr. cat. de Alba-Iulia pre unul din Episcopii acestei provincie, carele în numele S. Scaun Apostolic cu putere delegată judecă ca for de III instanță.” Prin dispușeționea acesta se susține și legătura canonică cu S. Scaun Apostolic, care în principiu este judecătoria supremă, era de altă parte nici o cauză bisericească nu ese afară din provincia noastră bisericească de Alba-Iulia, fiindcă totu episcopii nostri cu consistorele lor judecă și ca foruri delegate supreme.

O dispușețione mai preventore, mai plină de iubire și mai cu considerare față cu afacerile și cauzele nostre interne abia se poate cugeta. Priu ea e salvat și principiul de drept al forului suprem al Pontificalei Romană, și și principiul practic, că noi acasă, fiindu mai ușor, să ne judecăm cauzele controversate dintre noi, și așa amindouă formeză un întreg armonic. Dispușeționea acesta nu e nouă, ci fu observată și înainte de Mitropolitul Vancea sub Mitropolitul Șulutu, cându Episcopul de Orade funcționa ca judecătoria supremă pontifică delegată de a III instanță.

Ba și cu privire la delegaționea Episcopilor de Orade, Lugos și Gherla este S. Scaun Apostolic câtu se poate mai condescendent și mai preventoriu. Căci de câte ori se întâmplă apelațione la forul Apostolic de a III instanță din ori care din cele patru diecese, Mitropolitul din Blăși, era pe timpul vacanței scaunului mitropolitian Vicariului capitulariu din Blăși propune Nuntiațione Apostolice din Viena pe rîndu pe Episcopii nostri sufragani ca judecători delegați Apostolice de a III instanță, carea îndată trimite același și nu altuia delegaționea. Ba S. Scaun Apostolic prin Nuntiațione din Viena nici nu delegă pe nici un Episcop sufragan nici cându, până nu este propus de Mitropolitul ori de Vicariul Capitulariu. Se poate ore închipui la vre-un judecătoria supremă o conduită mai simpatică, mai nevătămătoare, saș dacă dlui Densușan îi place, mai democratică ca acesta? Căci S. Scaun Apostolic în deprinderea dreptului său de legislațione și judicatură

nici cându nu merge mai departe decât până unde potesc susținerea unității în credință. Unde unitatea credinței nu mai potesc, acolo e câtu se poate de grațios, liberal și amabil în toate dispușeționele sale, de unde și diplomația lui este până astăzi admirată de tota lumea pentru fineța și tactul ei pururea nimerit și admirabil. O mică dovadă despre acesta este și modul espus acum de noi, cum își deprinde S. Scaun supremul său drept de legislațione și judicatură în Mitropolia noastră, decâtu care din punct de vedere al unității în credință ceva mai perfectu nu poate fi.

Dacă dl. Densușan astfel ar fi espus lucrul cu dreptul de judicatură supremă a Pontificalei Romei, atunci ar fi arătat, și că a studiat cauza, și că e drept și iubitoriu de adevăr. Așa însă s'a espus pericolului de a i-se denega amindouă aceste însușiri neincunjurat de lipsă în un scriitoriu.

4. Îi mai face mai departe gânduri dlui Densușan și tesa din sinodul provincial dela 1872 cu privire la potestatea Papei, carea ar dăce, că „Papa are dreptul exclusiv de a prescrie forma cultului public și privat” chiar și în biserica noastră. Și aci, nu scim din nebagare de samă sau din altă pricină, dl. Densușan erași comite o erore, spunendu ceea ce nu se dăce la locul citat de dînsul din acel sinod. Căci acolo nu se dăce, că „Papa are dreptul exclusiv de a prescrie forma cultului public și privat”, ci că „aședarea cultului public este dreptul exclusiv al autorității bisericești”. Va concede și dînsul, că între ceea ce dăce dînsul, și între ceea ce e în adevăr în acel loc, e mare deosebire. Despre dreptul Papei cu privire la cultu vorbesce sinodul la pag. 32, unde se dăce, că „Pontificalele romană are dreptul de a păzi unitatea și sântenia cultului”. De altă parte dl. Densușan a omis a spune cetitorilor, că după acel sinod provincial dela 1872 în ce mod plăcut și plin de grație deprinde S. Scaun Apostolic dreptul de a vighea asupra unității și sânteniei cultului în biserica noastră de Alba-Iulia. Căci în decretul celui sinod la pag. 25 se spune apriat dorința S. Scaun Apostolic, că în Mitropolia de Alba-Iulia „ritul orientali să rămână inviolat și să fie păzit cu sfințenie, fiindu că se bazează pe venerande liturgii și cărți rituale antice”.

Afară de aceea cultul public și privat dumnezeesc este forma din afară, în carea se manifestă credința. Păzitoriu credinței preste tota lumea este Sântul Scaun Apostolic. De unde ce ar fi de biserica, cându fiesce care Mitropolit, Episcop sau preot ar pute să întocmească cultul dumnezeesc după bunu placul lui, fără ca să potă fi adus la ordine de ore cine. Acestu ore cine însă mai înalt ca tot, care și pe un Mitropolit să-l potă revoca la ordine, nu potă fi decâtu Capul bisericei. Lucruri acestea așa de firesci, încâtu nu le potă nega decâtu un om, care n'are fericirea de a cunoșce nici natura, nici istoria bisericei, și care în biserica noastră unită vede un „aliat” nepofit și nechemat al bisericei Romei, era nu o mlađiță din marea viță a bisericei catolice sădită în naționea romană. Acesta e principiul, pe care se razimă dreptul suprem al Pontificalei Romei cu privire la cultu. Dreptul acesta l'a deprins S. Scaun față cu noi după cele mai ferbinți dorințe ale inimii nostre, fiindu că acele erau în conformitate cu unitatea credinței, cându a deherat, că forma cultului la noi are să fie ritul orientali, căci acela oglindează genuin credința „sfintei catolice biserici a Romei”, și prin urmare în acela nimeni nu-i e iertat a face nici o schimbare. Deheraționea acesta o a făcutu S. Scaun Apostolic încă sub Mitropolitul Șulutu, care la ori ce casu a avut o iubire mai curată ca dl. Densușan față cu biserica sa, și totu Șulutu n'a veditu nici în ea, nici în principiu, din care a purcesu, nici o schimbare a „legii strămoșesci”, și nici dl. Densușan

nu-i face pentru aceea nici o imputare. 1) Cându însă Mitropolitul Vancea în sinodul dela 1872 se provocă la acea deherațione și la principiul de drept, din care a purcesu, atunci dl. Densușan dăce, că Mitropolitul Vancea „a făcutu o lovitură de stat” în biserica. În adevăr nu scim, de ce să ne mirăm mai tare, de superficialitatea, de cutezarea dlui Densușan, saș de ce?

Apoi Pontificalele Romană a deprinsu tot-deuna în biserica resăritului dreptul său cu privire la cultul dumnezeesc. Îi vom aduce numai un exemplu din cele mai eclatante.

Cându în seculu al șeselea orientali au voit a ave o liturgie a Mai-înainte-Sfințitelor, un necunoscut o a compus și apoi o a supus Papei Gregoriu Marele spre aprobare. Gregoriu o a și aprobat. Orientalii însă nu i-au dat numele dela autoriu ei, ci dela aprobatoriu ei. De unde liturgia asta folosită și de gr. orientali se și numesc până azi: Liturgia S. Gregoriu Dialogul (în liturgiile vechi: dvoeslovul), fiindu că Papa Gregoriu Marele în resăritu dela un op al său numit: dialogu, se numia: Gregoriu Dialogul. 2)

Mitropolitul Vancea deci susținendu cu sinodul dela 1872 dreptul Papei cu privire la cultu, n'a făcutu decâtu ce a făcutu biserica resăritului încă de la seculu al șeselea. Și totuși după dl. Densușan Mitropolitul Vancea a introdus în biserica noastră resăritenă principii nepractisate până atunci de biserica resăritului!

5. Încă trei tese teoretico-dogmatice cu privire la potestatea Papei îi mai pricunesc dlui Densușan griji, după ce le-a veditu în sinodul provincial dela 1872. Aceste sunt a) tesa, „că judecata Sfintului Scaun Apostolic nu se mai potă anula de nimeni”, b) că „dela judecata Pontificalei Romei nu se mai potă apela la conciliu ecumenic”, și c) că „Mitropolitul este un grad intermediariu între Pontificalele Romei și între Episcopii”.

Nu putem crede, că dl. Densușan ca iurist potă ave ceva în contra teselor acestora de drept bisericesc. Ele curg de sine din adevărul de credință, că Pontificalele Romei este Capul, saș vorbindu cu terminu civil, suveranul bisericei catolice. Căci nici în viața statului, dacă judecata suveranului este cea supremă, atunci pe calea dreptului de nimeni nu se mai potă anula, nici nu se mai potă dela ea apela de pildă la parlamentu, care în viața statului e analogu cu conciliu ecumenic în viața bisericei. Totu asemenea ministrul de pildă este un grad intermediariu între suveran și între alte dignități și oficii inferioare, ca în biserica Mitropolia între Primat și episcopatu.

De aceea tare credem, cumcă dl. Densușan ca iurist totuși ar primi și subscire tesele acestea. Nu le potă însă primi ca „istoric”. Cunoștețele istorice ale dînsului așa se vede, că-i spunu, că biserica unită nici odată n'a venerat pe Papa dela Roma de Cap al bisericei, căci după dînsul biserica unită a fostu, vorbindu cu terminu grecesc barbar al dînsului, autochetală, va să dăce ea și-și și capu. Ne cunoșcendu biserica unită pe Pontificalele Romei de Cap și preste sine, deduce cu logică dl. Densușan, că nici tesele de mai sus nu le-a putut recunoșce de îndreptate pentru sine.

Sunt tesele acelea după dl. Densușan adeverate pentru alți catolici de pe aiea, cari în Papa dela Roma veneră Capul bisericei. Nu au fostu însă nici cându până la 1872 primite de biserica unită, carea ca „autochetală” n'a vrut să scie nimic de drepturile Papei dela Roma, întru câtu e Cap al bisericei.

1) Veđi Instrucționea congregaționei de propaganda fide dela 28 Iunie 1858 trimisă Mitropolitului Șulutu.

2) Veđi Pidalion, Prolegomena la sinodul I Nicen.

Deductiunile dlui Densuşan, precum se poate vedea, sunt foarte logice în procesul lor discursiv. Una însă o a uitată din urmă, carea e chiar lucrul de căpetenie. Şi acesta este, că şi-a uitată să probeze mai întâi, că biserica unită n'a venerat până la 1872 pe Papa de Capu alu bisericeii întregi şi prin urmare şi alu bisericeii unite.

Acum dacă dlui Densuşan deschidea amintitul manual de religione, din care încă sub Mitropolitul Şuluţu a învăţat în Blăşu ca student, atunci acolo la § 11 ar fi vedut, că a învăţat, că Mântuitorul pe S. Petru l'a pus să fie „Capu vechit alu bisericeii”, era în § 17, că „Episcopul Romei este următorul Sântului Petru, va să dică trăşi Capu vechit alu bisericeii”. Acestea nu le-a învăţat dlui Densuşan ca învăţatură de credinţă a „aliatului” nostru, ci ca învăţatură a bisericeii unite. Afară de aceea, dacă dlui Densuşan înainte de a scrie venia la Blăşu, şi căuta în biblioteca Seminarului manualele de dogmatică şi drept canonic, din cari în aceşti doi seculi au învăţat candidaţii de preoţi unii studiile acestea, atunci ar fi aflat din ele, că biserica unită totdeauna a venerat în Papa dela Roma pe Capul bisericeii întregi, şi pe alu său, de unde a profesat totdeauna şi tesele de mai sus cu privire la potestatea papală. Cuvintul „autochefal” nu-l va afla dlui Densuşan întrebunţat cu privire la biserica unită în totă literatura noastră bisericească, de ar căuta şi cu lampa lui Diogene. În biserica catolică de ori ce rită nici nu fu folosită nici când. Ci Pau folosită mai întâi Patriarhii dela Alexandria, Antiochia şi Ierusalim despre bisericile lor, când s'au tălat de Patriarhul dela Constantinopol, apoi pe rând Rusii, Grecii din regat, Grecii din Cipru, Sârbii, Bulgarii, Montenegrinii, Libaniţii şi Românii din România despre biserica lor, când s'au rupt de sub Patriarhul Constantinopolitan, şi acum vine dlui Densuşan să ne fericască cu el şi pe noi.

Maî departe dacă dlui Densuşan ar fi consultat harâm Pravila, ar fi aflat, că aceea pe Papa îl recunoşce de capu alu întregii bisericeii, căci nu-l numeşte numai Patriarhul a totă lumea, cum s'a numit pe sine fără voea bisericeii Patriarhul din Constantinopol, ci-l numeşte: „Stăpân a tôte adevăritele Apostolesci bisericeii.”¹⁾ Sau dacă îi trebuie şi o profesiune solemnă dela vre-unu Archiereu de al nostri, atunci îl îndreptăm la pastorală Mitropolitul Şuluţu din 1852, la care astfel vorbeşte despre Papa: „Az nu ne este spre mângâiere şi bucurie sufletească, că Antistele supremu alu Sfantului Scaun Apostolicu alu Romei, pe care noi îl venerăm ca pe Capul bisericeii lăitate preste tôte lumea. . .”, era în catechismul s. Uniri compus şi edat la 1857 de neuitatul acestu Archiereu iubitoru de biserica şi nemul său se exprimă astfel: „Adevărul, cumcă a fost capu vechit mai marele bisericeii lui Christos între Apostoli Petru, şi după alu următoru lui, cari sunt Patriarhii dela Roma cea veche, l'a crezut şi mărturisit totdeauna biserica orientală şi Sfantii Părinţi ai celeia.”

Maî departe aprobarea unirii noastre şi a Mitropolitului Atanasii prin S. Scaun Apostolicu alu Romei, canonisarea episcopiei Făgăraşului prin acelaşi, a diecesei de Oradea mare, a reactivării Mitropoliei de Alba-Iulia, a dieceselor de Gherla şi Lugos, bulla confirmării Capitolului din Blăşu înfiinţat de Episcopul Bobu, a Capitolului de Oradea mare, a celor de Lugos şi Gherla, confirmarea papală a tuturor Episcopilor nostri din cele 4 diecese prin S. Scaun Apostolicu de două vécuri, nu sunt ore totu atâtea dovedit din cele mai eclatante, ce le poate primi cel mai sceptic muritoru, că biserica unită totdeauna a venerat în Pontificele Romei pe Capul supremu alu bisericeii întregi şi prin urmare şi a bisericeii noastre?

De unde Mitropolitul Vancea cu sinodul provincialu dela 1872 mărturisind

pe Pontificele Romanu de Capu alu bisericeii întregi, de carea se ţine şi biserica românească unită, a mărturisit numai aceea, ce a mărturisit biserica unită timp de mai 200 de ani. Mărturisind odată pe Pontificele Romei de Capu alu bisericeii, dela sine urmază cu o consecinţă iuridică câtă mai logică principiul, că judecata Pontificelui nu se mai poate anula, nici dela ea nu se mai poate apela la nimeni, şi că gradul ierarhic al Mitropoliei este unu grad intermediariu între gradul cel mai înalt, care e Pontificatul Romei, şi între episcopatu.

Nici o iotă sau o cirtă n'a schimbat Mitropolitul Vancea în „legea strămoşască” nici cu tesele acestea, ci din potrivă o schimonosece dlui Densuşan cu aserţiunile sale până a nu o mai cunoşce. (Va urmă.)

Dionisiu şi Sibille.

Scene din timpurile Cesarilor de Miles Gerald Keon.

(Continuare.)

Membrii societăţii încă se ridicară, afară de Livia, Iulia, Antonia şi cele două Agripine.

„Pe Joe!” şopti Tiberiu lui Afer. „Astăzi îmi serviţi minunat! Asta e, ce mi-aţi promis? Dar voi veţi simţi urmările, dacă-l veţi lăsa să iese învingătoru. Parcă v'a vrăjitu, — şi Augustu chiar, se pare că s'a îndrăgostit de el până la nebunie.”

Augustu era se apropie de societate.

„Ceea ce dicit tu, Atenenule,” începu privind în jur de sine, „îmi reamintesc pe înaintaşul meu Iuliu Cesar, — cel mai bunu matematic şi astronom alu timpului său, — dovadă este calendarul lui, — cel mai bunu architect, — dovedescă-o puntea de preste Rinu, — cel mai bunu oratoru după Cicero, — unu scriitoru serios, unu dintre cei mai mari beliduci, cari au trăit, unu diplomat matur şi espert, unu cugetătoru adănc, — cu unu cuvint unu bărbat, spiritul căruia trăia într'o prisosinţă de lumină, — şi totuşi îmi aducă aminte, ce tremur, ce curiozitate fricosă îl cuprindea, când cădea vorba pe puterea cea nevedută şi misterioasă, carea după cum arată tôte, guvernază şi stăpânesce universul. Ce precauţiune folosia, şi la ce mijloce copilăresci şi frivole îşi întindea mâinile, pentru ca să-şi câştige dela puterea asta mare presemnele celea mai favorabile pentru diferitele lui întreprinderi! Nici odată nu trecea prin vre-o uşe, nici odată nu se suia în căruţă ori pe cal, nici odată nu se pogoria, fără ca să şoptescă cuvinte şi sentinţe scurte, cari să-l păzescă de rele. Dacă acestu spirit mare era aşa de mişcat, când gândia la ceea ce este de-asupra noastră şi a acestel lumi visibile, atunci ni-se cuvina şi nouă, să nu gândim cu minte uşoră şi cu dispreţ asupra celor ce ne-a spus Dionisiu despre acelaşi obiect. Mie cel puţin mi-se pare, că nu-şi chiaru recomandă mintea ce purcedu în chipul acela faţă cu cuvintele lui.”

„Probabilu,” duse Tiberiu simţind lovitura, „probabilu, că şi Iuliu Cesaru cugeta în obiectul acesta ca şi alţii mulţi, — că e adecă cu neputinţă a ajunge într'insulă la o conclusie.”

„O conclusie de felul acesta ne-a propus Dionisiu,” replică Augustu. „Multu, foarte multu ar fi dat Vergiliul nostru, Atenenul meu, pentru a te pute auzi. Nu ne-ai mai pute grai despre obiectul acesta?”

„Cu bucurie îţi implinesc dorinţa, împăratul meu,” duse Atenenul cu modestie. „Contemplând eu natura lucrurilor, cari le vedem, ori şi a celor ce le scim ascunse

în pantecele pământului ori în adâncimile mării ori în înălţimile aerului, am ajuns la trei conclusii. În adâncimile mării sunt mulţi pesci. Dar câţi sunt ei? întrebă eu. Nici unu din cei adunaţi aici nu mi-o voru pute spune. Dar nu suferă indoelă, că numărul lor e unu număr anumit. În mofintul acesta — astăzi — mâne li-se schimbă deja numărul lor, ér e unu număr anumit, care se schimbă neincetat şi totuşi e pururea unu număr anumit.

„Schimbarea asta neincetată condiţionează ori produce deci o mulţime nespuse de adevăruri, cari în chipu necesariu trebuie să fie ore unde obiectul unu cugetu sau alu sciinţei: singur numai pentru că ele sunt şi prin urmare pot să fie cuprinse. După ce sunt atâtea milioane şi milioane de adevăruri ori cugete, despre cari omeni nu au cunoştinţă, eu mi-am dis, că trebuie să existe unu spirit, care cuprinde tôte adevărurile acestea întru sine, cu o singură privire, fără osteneală, — acum, îndată şi pururea, — care cunoşce tôte schimbările acelea, care cunoşce tôte esistenţele, câte au existat, câte există acum şi voru exista, atotsciinţei căruia nu i-se poate subtrage nici o esistenţă şi nici unu adevăr. Aşa îmi diceam eu. Dumneleu acesta, fiinţa asta eternă, a numerată în modu necesariu pescii mării, precum şi paserile cerului. El scie numărul lor, forma lor, firea lor, mişcările lor, sorţea lor. Şi aşa şi cu celealalte fiinţe. Acesta altcum e numai continuarea ideii despre creare, în înţelesul căruia tôte lucrurile îşi au originea şi tôte esistenţa şi fiinţa dela acestu Dumneleu preafinţu. Este numai o consecinţă naturală, ca eu lucrul, căruia i-am dat esistenţa, să-l şi cunoscă întregu şi în tôte părţile lui, să-mi deprindă asupra lui neincetat înfrunţa mea şi să-l facu obiectu alu grijii şi scutului meu. Căci eu în chipu raţionalu pot să creez ori să produc numai unu lucru, care-l iubesc şi căruia îi voesc continuarea esistenţei. A crea unu lucru pentru a-l nimic îndată după aceea, ori ceea ce e totu atâtea, a-l lăsa sortii, ar fi o lipsă de raţiune, ce la fiinţa cea mai înaltă nici cugeta nu se poate. Dar eu pot torce cugetul acesta şi mai departe.”

Aci cuvintele tinărului îmbrăcară un sunet, ce pătrundea la inimă.

„Omul încă e în modu absolutu necesariu obiectul acestei atotsciinţe. Acestu Dumneleu, care ne-a creat, ne şi cunoşce cu tôte însuşirile, cu tôte proprietăţile, cu tôte sortile noastre. El ne cunoşce şi pe noi, cei ce suntem întruniţi aci. Ochiul lui ne pătrunde, el cetesce în adâncul inimei noastre, el ne cunoşce mai bine decum ne cunoşcem noi înşi-ne, — el a numerat, — asta nu suferă nici o indoelă, — el a numerat până şi perii capului nostru.”

Dionisiu tăcu, în vreme ce ochii lui cei mari şi strălucitori priviau parcă neincetat la unu obiectu nevedut.

Puteai observa, că în clipele acelea treceau fiori prin totă adunarea. Multe inimi se cutremurau gândind la fiinţa asta grozavă, despre care nu le grăise încă nimeni până acum.

„Taci! Grozavu lucru ne spui!” duse cineva. Nimeni nu ar fi putut spune, că cine a fost.

„De ce grozavu?” întrebă Dionisiu, gânditoru, asemenea unuia, care-şi răspunde şi-şi.

¹⁾ Pravila veche 415.

Nimeni nu răspundea. Cuprinși de cutremur priviau unul la altul. Augustă ședea gânditoriu, cu capul răzimat pe mână.

„Îmi grațiam apoi despre înfrunțarea unei puteri, careia îi sunt supuse toate lucrurile,“ continuă Atenenul, „despre o lege cu alte cuvinte, pe carea trebuie să o recunoască toate celea din lume. Cine a dat legea asta, ce are valoare universală, s'a dată odată și de atunci s'a observat neîncetat? Cine a pus ordinea asigurată pentru tot-deuna, ce se vedește pretutindenea? De ce rămâne petra pururea petra, planta pururea planta, animalul pururea animalul, omul pururea omul? De ce se mișcă ori care ființă numai între marginile, cari i-s'au pusă odată? — Nu aflam altă răspuns, fără numai că o forță atotputernică, originală, perfectă a stată deasupra tuturor acestora și le-a imprimat sigilul său. — Cine păzesc, cine susține lucrurile așa, câtă ele încă totu există în-tocmai așa, precum ele după totă probabilitatea au existat la începutul creării, și precum voru exista după alte mii și mii de ani, numai pentru că ele trebuie să existe? Eu nu puteam fără numai să reduc toate acestea la unu creatoriu, conservatoriu și guvernatoriu a toate.“

„Tu, Atenenul meu,“ țise Augustă după o pauză scurtă, „ne-ai introdusă astă sară într'unu altu palat, mai strălucit decât alu nobilulu Mamurra, și intru adevăr, tu ai întreținut pe oșpeții tui minunat. Ne-ai dată la lucruri așa de noue și de escelente, câtă spiritele noastre trebuie să fie îndestulate. Și totuși ași mai dori din prisosința ta una saă alta, de cumva nu-ți cade greu a mai graț.“

„Întru adevăr, împărate,“ replică Dionisiu, „tema cea înaltă, carea ne ocupă, se poate asemăna unu palat strălucit, înalt, dar așa de fortificat, încâtă abia se poate ocupa, unei fortărețe, carea capitulează numai

înaintea celui mai erou dintre toți eroii. Eu am cercat să fiu ostiarul acestei fortărețe fără samănă, a cărei interioru ne este încă și acum totu numai o ghicitoră. Dar după ce te rogi, să te lasă să intri și mai departe în interiorul ei, concedă-mi întrebarea: Să punem cazul, că există numai două ființe, una de felu mai înalt decâtă cealaltă, — care dintr'însele va fi existat mai curând? Poate să-mi răspundă ôre cine?“

Dar toți tăceau.

„Bine dar,“ continuă Dionisiu. „Dacă cea mai inferioară a premersă celei mai superioare, ar trebui să presupunem, că cea mai superioară a primită din nimica toate perfecțiunile acelea, cu cari întrece pe cealaltă; căci după ce cea inferioară nu avea perfecțiunile acelea, nici nu le putea împărtăși.“

„Cea mai înaltă a trebuită deci să fie mai întâi,“ țise Augustă.

„Förte adevărată,“ țise Dionisiu. „După ce aci există o reciprocitate, precum nu se poate altcum la două ființe, cea mai puțină bună trebuie să se derive dela cea mai bună și nu întorsă. După ce grăimă despre două lucruri, preesistența și cu ea deodată și perfecțiunea mai mare poate să fie numai a unuia. Din existența ființelor imperfecte, cari ne împrejură în universu, conchidă eu deci la preesistența unei ființe perfecte, dela care își au originea, proprietățile și perfecțiunile ființele mai inferioare.“

„Dar de ce nu ar pute să fie și întorsă?“ întrebă Antistiul Labeo. „De ce nu ne-am pute săui în locu de a ne pogori? Döră vedem, cum ființele se pot perfecționa, se pot desvolta, potă crește.“

(Va urmă.)

Bibliografie.

Testamentul și Literele fundamentale ale fericitulu Archiepiscopu și Mitropolitu gr. cat. de Aiba-Iulia și Făgărașu Dr. Ioan

Vancea de Buteasa. Blașiū 1892. Tipografia Seminarului gr. cat. din Blașiū. Se află de vânzare la Administrația „Unirii“. Prețulu 10 cr., cu portu postalū 15 cr.

Mitropolitulu Dr. Ioan Vancea de Buteasa. Schiță biografică. Blașiū 1890. 84 mică. Prețulu 10 cr. Venitulū curatū este destinatū pentru internatulū de fete din Blașiū. Recomandămū lățirea acestei prea interesante scrieri în cercuri câtū se poate mai întinse.

A apărutū de sub tipariū **Octolichulu celū micū** ediț. III. Blașiū 1892 și se află de vânzare la tipografia seminarială nelegatū cu prețulu de 80 cr. v. a., legatū cu călcăiū de pânză cu 95 cr. v. a. Legatū dimpreună cu **Pentecostariulu** cōstă 1 fl. 80 cr. v. a.

Editorū și redactorū răspundătorū:

Dr. Victorū Szmigelski.

Nr. 217—1893.

(24) 2—3

Edictū.

Eva George Popa gr. cat. din Ohaba în 11 Augustū 1892 a intentatū procesū divorțialū contra bărbatulu ei Nicolae Steavu Bordeanū gr. cat. totū de acolo, căruia i-s'a comunicatū acțiunea în 2 Septembrie 1892 spre a răspunde; însă numitulū bărbatū nevoindū a-și face răspunsulū, nici a-și pune reprezentante în decursul procesulu, s'a depărtatū din comună trecendū în România. Cu începutul anulū curente aflându-se ca servitoriū la grajdurile primăriei din strada Plevnei în Bucuresci, i-s'a comunicatū acțiunea și acolo în origine, dar fără rezultatū; prin urmare nesciindu-i-se ubicațiunea prezentă, se citōză prin acestū edictū, ca în terminū de șese luni să se prezenteze înaintea forulu matr. de I-a Instanță alū Făgărașulu, spre a-se confronta cu soția sa; altmintrelea procesulū se va pertracta și decide fără de dînsulū.

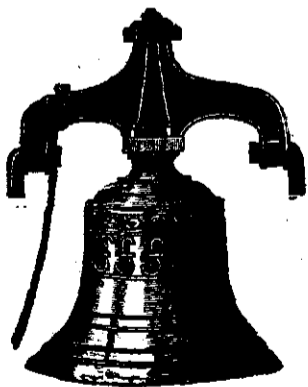
Dela forulū matr. del. gr. cat. de I-a Instanță alū Făgărașulu.

Făgărașū în 15 Maiū 1893.

Basiliū Rațiu,
vic. for. gr.-cat. și preș. for.

Turnătoria de clopote și de metalu a lui ANTONIU NOVOTNY

se recomandă P. T. publiculu și comunelor pentru pregătirea din nou de clopote de totă mărimea, respective pentru combinarea mai multorū clopote noue după tonuri statorite înainte, aranjate după sistemū nou, pre lângă garanție de mai multī ani, cu corōne de lemnū ori de ferū bătutū ori vrsatū, așa că clopotele astfel construite se potă întörce ușorū și de mai multe ori, prin ce clopotulū se scutesce de crepare.

Recomandă mai ales invențiunea sa de **Clopote perforate** cari suntă premiate de mai multe ori și privilegiate,

cari dau unu sunetū mai tare, mai durabilū și adănotū și așa unu astfelū de clopotū de 200 kg. este egalū cu altulū de 260 kg. — Mai departe scaune din ferū bătutū sub clopote, clopote de orologiū în totă mărimea și toate părțile de metalū, ce se ținū de specialitatea asta. — Clopote de 150 kg. și mai mici și pompe de mână se potă afla tot-deuna în depositū. — Se recomandă pentru comisiū câtū de multe

Antoniu Novotny,
Temesvár, Gyárváros.

(19) 6—10

Cu deosebită stimă cutezū a încunoscință pre Veneratulū Clerū greco-catolicū,

că precum și până acum iaū asupra-mi gătirea de **iconostase, amvōne, altare**

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce privesce lucrulū de mēsariū și de sculptorū, de colorare respective de marmorisare și de prevedere cu icōne sante, dimpreună cu aședarea acelorū obiecte în fața loculu, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescū cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au cāstigatū recunōscere deosebită, si toate mă îndreptățescū la sperarea, că Veneratulū Clerū mă va împărtăși ocașional-minte de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndreptă totū-deauna într'acolo, că și de aci înainte se meritū renumele celū bunū, care mi-lam cāstigatū până acum.

Prin tarifulū de zone dispărēndū departările, prin această capacitatea de concurență mi-sa mărită.

Rogāndu-mē pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolū Müller,

auritorū și fabric. de recnis. biserice.

(6) 17—52